

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Кафедра здоров'я тварин і екології

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан

Лілія МАРТИНЕЦЬ
«22» березня 2024 р

РОБОЧА ПРОГРАМА

Наскрізна програма практики

(шифр і назва навчальної дисципліни)

Ступінь вищої освіти

бакалавр

(бакалавр, магістр)

Факультет (назва)	Галузь знань (шифр і назва галузі знань)	Спеціальність (шифр і назва спеціальності)	Освітня програма (назва освітньої програми)
Аграрний	10 Природничі науки	101 Екологія	Екологія

Київ – 2024

Розробники: Єрмакович Ірина Анатоліївна, к.т.н.

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

_____ (прізвище та ініціали, посада, науковий ступень та вчене звання)

_____ (підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри (предметної комісії):

Кафедра здоров'я тварин і екології

_____ (назва кафедри)

Протокол № 2 від 05 02 20 24 р.

Завідувач кафедри (голова предметної комісії):

_____ (підпис)

Пархоменко Л.І.

_____ (прізвище та ініціали)

Схвалено методичною комісією факультету:

Аграрного

_____ (назва факультету)

Протокол № 3 від 14 березня 20 24 р.

Голова методичної комісії:

_____ (підпис)

Овчаренко О. А.

_____ (прізвище та ініціали)

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Наскрізна програма практики розробляється згідно освітньо-професійної програми Екологія та навчального плану підготовки студентів ступеня вищої освіти бакалавр спеціальності 101 Екологія. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», метою підготовки бакалавра екології, є підготовка конкурентоспроможного кваліфікованого фахівця, здатного вирішувати професійні задачі в ринкових умовах. Важливу роль в реалізації цієї мети відіграє практична підготовка.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти на аграрному факультеті є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми Екологія для підготовки фахівців з вищою освітою першого (бакалаврського) рівня та набуття здобувачами вищої освіти компетентностей, професійних навичок і вмінь. Вона спрямована на закріплення теоретичних знань, отриманих здобувачами вищої освіти за час навчання, набуття й удосконалення практичних навичок і вмінь.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою практики є:

- набуття студентами компетентностей, на основі отриманих в Університеті теоретичних знань, для прийняття самостійних рішень у виробничих умовах та досягнення програмних результатів навчання;
- оволодіння сучасними методами, навичками, вміннями та формами організації праці у сфері професійної діяльності студентами;
- виховання потреби систематично поповнювати свої знання та застосовувати їх в майбутній професійній діяльності.

Завдання практики:

- набуття здобувачами вищої освіти вмінь і практичних навичок у сфері охорони навколишнього середовища;
- оволодіння методами збирання, обробки та інтерпретації результатів екологічних досліджень, необхідних для комплексного системного аналізу та прогнозування стану довкілля й прийняття зважених природоохоронних рішень;
- оволодіння навичками, проектною, організаційною та управлінською діяльністю у сфері охорони навколишнього середовища та збалансованого природокористування;
- обговорення та пояснення власних результатів та формулювання висновків, опанування практичними навичками екологічних досліджень.

2.3. Згідно з вимогами освітньої програми виробнича практика спрямована на формування програмних компетентностей:

K01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

K02. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

K03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

K04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

K05. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

K06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп

різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

K07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

K08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

K09. Здатність працювати в команді

K10. Навички міжособистісної взаємодії.

K11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

K12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

K13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

K14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

K15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

K16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

K17. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

K18. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

K19. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

K20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

K21. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

K22. Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання.

K23. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

K24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

K25. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Згідно з вимогами освітньої програми навчальна дисципліна спрямована на формування наступних **програмних результатів навчання**:

ПР01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПР03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР04. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.

ПР05. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.

ПР06. Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтнобіологічного різноманіття.

ПР07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПР09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПР10. Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень.

ПР11. Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.

ПР12. Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами.

ПР13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПР14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення. ПР15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

ПР17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПР18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПР20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПР21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПР22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

ПР23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів

4. ВИДИ, ПОСЛІДОВНІСТЬ ТА ТРИВАЛІСТЬ ПРАКТИК

Види практик, їх тривалість та дані про форми семестрового контролю визначаються навчальним планом підготовки здобувачів ступеня вищої освіти бакалавр освітньо-професійної програми Екологія спеціальності 101 Екологія (табл. 1).

Календарні періоди проведення практики на кожний навчальний рік визначаються графіком навчального процесу.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти проводиться на базах практики, що забезпечують виконання програми практики.

Таблиця 1 – Види, назви і обсяги практик студентів освітньо-професійною програми Екологія ступеня вищої освіти Бакалавр спеціальності 101 Екологія

Назва виду практики	Семестр	Тривалість практики			Форма контролю
		тижнів	годин	кредитів ЄКТС	
Виробнича практика					
Ландшафтно-екологічна	6	2	90	3	залік
Переддипломна практика					
Переддипломна практика	6	4	180	6	залік

4.1. ВИРОБНИЧА ПРАКТИКА

Метою виробничих практик є розвиток компетентностей майбутніх фахівців для успішної кар'єри в екологічній сфері, включаючи практичний досвід та знання про екологічні аспекти господарської діяльності та вміння оцінювати їх вплив.

4.1.1 Виробнича практика "Ландшафтно-екологічна"

Мета практики: формування практичних навичок та ознайомлення з методичними основами пошуку оптимальних умов планування, підготовки та

проведення екологічного експерименту і статистичною обробкою та оцінкою його результатів.

Завдання:

- закріплення та поглиблення теоретичних знань;
- надбання практичних навичок та вмій у плануванні, підготовці та проведенні експерименту;
- закріплення та поглиблення знань з питань статистичної обробки експериментальних результатів;
- ознайомлення з загальною структурою науко-дослідної установи, промислового підприємства, відділу екологічної інспекції, визначення функцій закладу, де проходить практика;
- збір матеріалів для виконання дипломної роботи;
- залучення студентів до самостійної науково-дослідної роботи;
- вироблення та закріплення навичок роботи у колективі та організаційної роботи.

Інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.

Згідно з вимогами освітньої програми виробнича практика спрямована на формування програмних та загальні компетентностей:

ЗК02 - здатність приймати обґрунтовані рішення.

ФК02. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

ФК15 - здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог;

ФК18 - здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину.

Результати практики

ПР14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПР20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПР21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

4.2 Переддипломна практика

Мета практики: засвоєння компетентностей, необхідних для

проведення екологічних досліджень, вирішення практичних проблем у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, розробки проектів, заходів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля та їх впровадження; збір та опрацювання фактичних матеріалів для виконання кваліфікаційної роботи.

Завдання: формування практичних навичок щодо проведення екологічних досліджень, збору та обробки даних; розробки та впровадження природоохоронних заходів та проектів, розв'язання проблем у сфері захисту навколишнього середовища; вмінь працювати з фактичним матеріалом, аналізувати, узагальнювати і використовувати його для написання кваліфікаційної роботи.

Проходження переддипломної практики сприяє формуванню компетентностей:

- загальних:

K01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

K02. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

K03. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

K04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

K06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

K07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

K08. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

K11. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

- фахових:

K14. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

K15. Здатність до критичного осмислення основних теорій, методів та принципів природничих наук.

K16. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

K17. Знання сучасних досягнень національного та міжнародного екологічного законодавства.

K18. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

K19. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

K20. Здатність проводити екологічний моніторинг та оцінювати поточний стан навколишнього середовища.

К21. Здатність обґрунтовувати необхідність та розробляти заходи, спрямовані на збереження ландшафтно-біологічного різноманіття та формування екологічної мережі.

К22. Здатність до участі в розробці системи управління та поводження з відходами виробництва та споживання.

К23. Здатність до використання сучасних інформаційних ресурсів для екологічних досліджень.

К24. Здатність інформувати громадськість про стан екологічної безпеки та збалансованого природокористування.

К25. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

Результати практики

ПР01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПР02. Розуміти основні екологічні закони, правила та принципи охорони довкілля та природокористування.

ПР03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПР04. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.

ПР05. Знати концептуальні основи моніторингу та нормування антропогенного навантаження на довкілля.

ПР06. Виявляти фактори, що визначають формування ландшафтнобіологічного різноманіття.

ПР07. Розв'язувати проблеми у сфері захисту навколишнього середовища із застосуванням загальноприйнятих та/або стандартних підходів та міжнародного і вітчизняного досвіду.

ПР08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПР09. Демонструвати навички оцінювання непередбачуваних екологічних проблем і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПР10. Уміти застосовувати програмні засоби, ГІС-технології та ресурси Інтернету для інформаційного забезпечення екологічних досліджень.

ПР11. Уміти прогнозувати вплив технологічних процесів та виробництв на навколишнє середовище.

ПР12. Брати участь у розробці та реалізації проектів, направлених на оптимальне управління та поводження з виробничими та муніципальними відходами.

ПР13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПР14. Уміти доносити результати діяльності до професійної аудиторії та широкого загалу, робити презентації та повідомлення. ПР15. Уміти

пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПР16. Вибирати оптимальну стратегію проведення громадських слухань щодо проблем та формування територій природно-заповідного фонду та екологічної мережі.

ПР17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПР18. Поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень.

ПР19. Підвищувати професійний рівень шляхом продовження освіти та самоосвіти.

ПР20. Уміти формувати запити та визначати дії, що забезпечують виконання норм і вимог екологічного законодавства.

ПР21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПР22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

ПР23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів

5. ФОРМИ І МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Формою контролю виконання програм виробничих практик є диференційований залік. Нарахування балів проводиться у відповідності до передбаченої у робочій програмі схеми нарахування балів з навчальної дисципліни.

Методи контролю за видами роботи здобувачів вищої освіти: відвідування навчальної практики, ведення щоденника, складання звіту, а також особисте спостереження викладача під час практики. Залежно від особливостей навчальних практик можуть бути впровадженні інші методи контролю.

Контроль за виконанням програми практики проводиться за наступними критеріями:

– вичерпність і правильність виконання індивідуальних завдань практики – 0–40 балів;

– якість оформлення щоденнику практики та звіту – 0–19 балів,

– переконливість відповідей студента під час захисту – 0–41 балів.

Оцінювання здійснюється за наступною шкалою

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Екологічне право: підручник. За ред. А.П. Гетьмана. Харків: «Право», 2019. – 552 с.
2. Каракаш І.І. Правове забезпечення аграрно-земельної реформи в Україні: минуле, сучасне, майбутнє. Наукові праці НУ «ОЮА». Том XX. – Одеса: Юридична література, 2018. С. 47-55.
3. Мельник Л. Г. «Зелена» економіка (досвід ЄС і практика України у світлі III і IV промислових революцій): Підручник. Суми: ВТД «Університетська книга», 2018.
4. Методологія та організація наукових досліджень в екології: Практикум / Н.О. Зоріна. – Івано-Франківськ: ІФНТУНГ. – 2017. 40 с.
5. Шкарупа О. В. Екологічна модернізація національної економіки: сутність та регулювання : монографія. Суми : Вид-во «Ярославна», 2017. – 322 с.
6. Бойчик І.М. Економіка підприємства : підручник. Київ: Кондор-Видавництво, 2016. – 378 с.
7. Шлапак Н. С. Екологічний менеджмент : підручник / Н. С. Шлапак, В. С. Волошин, Т. В. Серкутан. – Маріуполь : ПДТУ, 2016. – 205 с.
8. Кобецька Н.Р. Дозвільне і договірне регулювання використання природних ресурсів в Україні: питання теорії та практики. Івано-Франківськ: 2016. 271 с.